

ארבעה צריכים חיזוק (ברכות לב:) – שיתחזק אדם בהם תמיד בכל כחו (רש"י)

782

משיחות רשכבה"ג מרן ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין זללה"ה • סוכות תשפ"ז

עמוד והתחזק ואתה נוטל שכר כולם!

בשיחת חג בביתו אמר רבינו:

אנו עומדים בימי חול המועד, שיש בהם איסור מלאכה, וטעם האיסור מבואר בירושלמי (מו"ק ב, ג) כלום אסור לעשות מלאכה בחולו של מועד אלא כדי שיהיו אוכלין ושותין ויגעין בתורה, ועכשיו אוכלין ושותין ופוחזין, ע"כ, והיינו שהטעם שאסור לעשות מלאכה הוא כדי שיעסקו יותר בתורה, כי כשפנויים ממלאכה יש יותר זמן לעסק התורה, אבל המציאות היא שבמקום לעסוק בתורה 'אוכלין ושותין ופוחזין', כי יש מצוה של שמחה וסעודת יום טוב, ונמשכים מזה לקלות ראש.

ונמצא שבחול המועד, האיסור מלאכה מחייב ללמוד יותר מכל השנה, ואמנם ברוך השם אנו בני תורה, וגם במשך השנה לומדים הרבה, אבל יש כאלה שבמשך השנה עובדים וטורדים במלאכה, ובחול המועד שלא עובדים יש יותר זמן, וצריכים יותר ללמוד, והמציאות היא לא כך. יוצא שיש חטא של ביטול תורה מחמת חול המועד.

ויש עוד ענין בימים אלו, שהם בין הזמנים, ואין בהם סדרים קבועים בישיבות, אמנם יש ישיבות בין הזמנים ליד הבית, אבל זה לא באותה ההתמדה כמו בתוך הזמן. ואם כן בימים אלו יש תרתי לריעותא, שיש רפיון בתורה, הן מצד חול המועד שאוכלין ושותין ופוחזין, והן מצד בין הזמנים.

והאמת היא להיפך, שבחול המועד ובין הזמנים יש יותר חיוב ללמוד! כיון שהם זמנים שיש בהם רפיון מתורה וזכות התורה חסרה בימים אלו, לכן כל אחד חייב להשתדל יותר להשלים את מה שחסר. ורואים שבבין הזמנים עד עכשיו היו הרבה אסונות, רח"ל, שלא יהיו הלאה, ומסתבר כי הסיבה לזה היא מפני שחסרה זכות התורה.

וצריכים לדעת שמי שמתחזק בתורה בזמני רפיון, שכרו גדול מאד, כמו שאמרו (ירושלמי סוף ברכות) אם ראית את הבריות שנתאיאשו ידיהן מן התורה מאד עמוד והתחזק בה ואתה נוטל שכר כולם, ומי שמתחזק למרות הרפיון ומשתדל כמה שאפשר ללמוד כמו בתוך הזמן, נוטל שכר כולם.

וכן בחול המועד, שיש מצוה של שמחת יום טוב, אמנם ודאי צריכים לקיים שמחת יום טוב כהלכתה, כמו שכתוב ושמחת אתה וביתך וגו', שתהיה אווירה של שמחה בבית, אבל יחד עם זה צריכים לעסוק בתורה עד כמה שאפשר, ובזמנים אלו החיוב גדול יותר, ומי שמתחזק ועוסק בתורה נוטל שכר כנגד כל אלו שאינם לומדים!

דברים שנאמרו במעמד פתיחת ישיבות בין הזמנים

שעל ידי איחוד בני הישיבות בבני ברק – ערב סוכות תשע"ח

הנה על לימוד תורה הרי אמרו חז"ל (ריש פאה) שתלמוד תורה כנגד כולם, והוא דבר עצום ומיוחד, כנגד כולם, שמקדש את האדם יותר מכל המצוות, לימוד התורה מקדש, וכשאדם לומד תורה צריך לדעת שהוא מתקדש כעת, ודבוק בהקב"ה, ומפורש בחז"ל (תדא"ר פכ"ה) שבשעה שאדם עוסק בתורה הקב"ה יושב כנגדו ושונה עמו, הוא לומד והקב"ה שונה כנגדו!

והקב"ה גם מלמד אותו ועוזר לו להבין, כפי שחותמים בברכות התורה "המלמד תורה לעמו ישראל", ומזכירים מלמד בלשון הווה, שכל מי שלומד יש לו סייעתא דשמיא שיבין את מה שהוא לומד, והקב"ה שונה כנגדו ומלמד אותו [וכן פירשו הב"ח והט"ז או"ח סימן מ"ז].

וצריכים לדעת את החשיבות הזו שבלמוד התורה, שבשעה שאדם יושב ועוסק בתורה הוא דבוק בקדושה, בקדושתו יתברך, והאריך בזה הנפש החיים (ש"ד פרק לג) על הפסוק "עץ חיים היא למחזיקים בה", שבכל רגע שאדם לומד הוא חי חיי העולם הבא ודבוק בעץ החיים, וברגע שאינו לומד הוא בלי עולם הבא, ומנותק מעץ החיים, וכשחוזר ללמוד הוא שוב מתחיה מעסק התורה. זוהי החשיבות של עסק התורה.

וכל שכן בתקופת בין הזמנים שיש הרבה טרדות, שהרי אין את המסגרת הקבועה שמחייבת ללמוד, ודאי שכל רגע שלומדים זה זכות גדולה ועצומה, ובפרט ובעיקר בחורי ישיבה, שקשה להם יותר בבין הזמנים, כי אין מסגרת של סדרי הישיבה, ובלי מסגרת יותר קשה, אבל כבר אמרו (אבות ה, כג) לפום צערא אגרא, ולפי גודל הקושי כך הזכות יותר גדולה, ומתקדשים בזה יותר, בקדושה יותר גדולה. ואמנם צריך לדעת שזו לא מידת חסידות לעסוק בתורה בבין הזמנים, אלא זה חיוב גמור, אבל זה חיוב עם זכות עצומה מאד.

וכמובן יש צורך לכל אחד גם לעזור בבית, וזו מצות כיבוד אב ואם, ובנוסף זה גם אהבת חסד, ויש ענין של אהבת חסד, כשאדם עושה טובה למישהו, שיעשה מתוך אהבה, מאהבת חסד ולא מתוך שמוכרח. וצריכים שיהיה משולב, העזרה בבית בבין הזמנים, יחד עם עסק התורה, ולסדרם בזמנים קבועים, שלא יפריעו אחד לשני.

ועוד דבר חשוב לדעת כי לגמור מסכת שלמה זה דבר עצום, וכתוב ומפורש כך שיש מעלה מיוחדת ללמוד כל המסכת, כי הנה באמת יש לדעת מה המקור של חלוקת הש"ס לששים מסכתות, ומי חילק את המסכתות, וכי במקרה זה נקבע ונתחלק כך לפי העניינים? ומהיכן בא הסכום הזה של ששים מסכתות. ומצינו בזה במדרש (במדבר רבה יח, כא) על הפסוק בשיר השירים "ששים המה מלכות" אלו ששים מסכתות, ומבואר שחלוקת הש"ס לששים מסכתות כבר נרמזה בפסוק בשיר השירים, כי כך קיבל משה רבינו מסיני את התורה שבעל פה – מחולקת לששים מסכתות, וכל מסכת היא מלכה.

והנה לכל מלכה יש מלך, ואם המסכת היא מלכה, מי הוא המלך? מי שגמר את המסכת הוא המלך, כמו שאמרו (גיטין סב, א) מאן מלכי רבנן. ומלך פירושו שיש לו כוח שליטה, שהוא מולך ושולט, ועל מי הוא שולט? על עצמו, על כל היצר הרע, שאינו נותן ליצר הרע להתגבר עליו, וזהו כוח מלכות, כוח הנהגה להנהיג את כל כוחות הנפש של האדם על פי התורה, והוא כוח שמקבלים על ידי תורה, על ידי מסכת שלמה. ומעשה שהיה באחד שלא היה רגיל לסיים המסכת, ופעם אחת הוא התאמץ ולמד את כל המסכת, והרגיש הרגשה מיוחדת של התעלות, כי לימוד מסכת שלמה נותן קדושה ושלמות!

והדברים האלו חשובים מאד, עסק התורה, וגם אהבת חסד עם כיבוד אב ואם שהוא מעשרת הדיברות, ובפרט בבין הזמנים חשוב מאד לדעת מכך, וזו זכות גדולה מאד לכל אחד ואחד, ועכשיו שיש כאן ציבור שהתאספו להתחזק, הרי זה מרובים העושים, עם זכות הציבור, זכות הרבים, שכולם יחד מתעוררים ומתחזקים, וזו זכות יותר גדולה לכל אחד ואחד (עיין רש"י ויקרא כו, ח), וגם מזכים את הרבים, ומזכים את כל הדור, בני תורה שעוסקים בתורה מזכים את כל הדור, ובזכותם כל עם ישראל קיים!

ובבין הזמנים זה חסר קצת, ולכן מי שמתעסק בתורה בבין הזמנים נוטל שכר כנגד כולם (עיין ירושלמי סוף ברכות) ויש לו את השכר כנגד כל אלו שלא לומדים בבין הזמנים, ובסייעתא דשמיא נזכה כולנו, כל אחד ואחד מאיתנו, להיות דבוקים בתורה ובמידות טובות, ונזכה לשנה טובה, ופתקא טבא בהושענא רבה, עם בשורות טובות והצלחה רבה!

לעילוי נשמת הרבנית הצדקנית מרת העניא רחל אדלשטיין ע"ה
אשת רבינו זללה"ה, בת הגאון רבי יהושע זליג דיסקין זללה"ה
נלב"ע ערב חג הסוכות י"ד תשרי תשס"ב, תנצב"ה

לעילוי נשמת בן רבינו, ראש ישיבת אהבת אהרן
הגאון רבי בצלאל ב"ר ירחמיאל גרשון אדלשטיין זללה"ה
נלב"ע ליל א' דחור"מ סוכות ט"ז תשרי תשפ"ד, תנצב"ה

פניני חיזוק ורוממות על תפילות החג

נלקטו משיחות רבינו במהלך השנים

אתה בחרתנו מכל העמים

הודאה להקב"ה שעשה אותנו למובחרים

אַתָּה בְּחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים – זהו שבח והודאה, שאנו מודים להקב"ה על מה שהוא בחר בנו, וכפי שמזכירים בהמשך עוד הרבה ענייני הודאה: אהבת אותנו ורציית בנו ורוממתנו וכו', שאנו מודים על כל הדברים האלו, וכך גם אתה בחרתנו, זהו הודאה להקב"ה על שבחר בנו.

ולכאורה אינו מובן על מה ההודאה בזה, הרי הקב"ה בחר בנו מפני שאכן אנו המובחרים מכל העמים, וכשיש כמה דברים וצרכים לבחור את מה לקחת, בוחרים את הטוב שביניהם, וכך גם ישראל ואומות העולם, הרי אנו הכי טובים מכל העמים, ולכן בחר בנו הקב"ה, מפני שאנו יותר חשובים ומובחרים, ומה יש להודות על זה.

ויש לפרש כי **בְּחַרְתָּנוּ** הכוונה היא שאתה עשית אותנו למובחרים! והיינו שעצם הדבר שאנו מובחרים, שעם ישראל הוא עם מיוחד ויש לו אופי מיוחד ומעלות מיוחדות יותר מכל העמים, זה לא ממילא, אלא הקב"ה עשה את זה! ועל זה אנחנו מודים, שיש לנו האופי של יהודים, שזה אופי מיוחד, 'מכל העמים' – אופי אחר מאומות העולם.

כלל ישראל מובחרים במידות טובות

כמו שאמרו חז"ל (יבמות עט, א) שלושה סימנים יש באומה זו: רחמים ביישנים וגומלי חסדים, והיינו שזה טבע מיוחד של יהודים, אבל בגויים אין הטבע כן, ואף אם יש משהו, זה לא אותו הדבר כמו עם ישראל.

וזה דבר ידוע שכך המציאות, ושאלתי פעם לאחד שיש לו קשרים בינלאומיים עם יהודים וגויים בענייני מסחר, האם הוא מכיר ורואה הבדל בין יהודים לגויים, ואמר לי שאכן ניכר בבירור ההבדל, שיהודי יש לו אופי אחר, עם מידות טובות מיוחדות ואחרות מהגויים, ועל זה ההודאה **אַתָּה בְּחַרְתָּנוּ** שעשית אותנו למובחרים מכל העמים!

המידות הטובות יסוד למתן תורה

והנה כמובן, לאחר שיש את האופי הזה שהוא היסוד, על זה יש בניינים, וכל יהודי כשנולד, מיד הוא כבר נולד עם האופי הזה של 'אתה בחרתנו', והוא בעל מדרגה כבר, ילד קטן והוא בעל מדרגה! שהאופי שלו לא כמו אומות העולם, אלא אופי אחר, ועל היסוד הזה יש בניינים.

וזהו שאומרים בברכות התורה **אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ**, והפירוש בזה כנ"ל, שהקב"ה עשה אותנו למובחרים מכל העמים, ועל היסוד הזה נתן לנו את תורתו – שהתורה שייכת רק לעם ישראל, ומי שאינו יהודי לא שייך שיהיה לו תורה, הבנת התורה, וגדלות בתורה, מה שיש תורה, ומה שהתורה נותנת ומוסיפה, שאדם שלומד תורה מתקדש! וכמו שיהודי נולד עם אופי מיוחד, כך אחרי זה כשהוא עוסק בתורה, זה מוסיף עוד ועוד מדרגות ושלמות ומעלות, ומקבל אופי עוד יותר טוב ממה שהיה! ואילו גויים אינם שייכים לזה, ועל זה אנחנו מודים להקב"ה.

אהבת אותנו ורציית בנו

האהבה ניכרת בנתינת התורה לישראל

אַהֲבַת אֹתָנוּ וְרִצִּית בָּנוּ. כתוב (מלאכי א, ב) "אהבתי אתכם אמר השם", ולא מפורש במה האהבה, אך במה רואים את האהבה, והיכן ניכרת אהבת השם לישראל יותר מאומות העולם? מסתבר שזה בתורה, שרק כלל ישראל קיבלו תורה במתן תורה, ועל זה נאמר אהבתי אתכם!

ומדוע זה מאהבת השם אלנו? כי על התורה נאמר (משלי ח, ל) "ואהיה שעשועים יום יום משחקת לפניו בכל עת", שהקב"ה משתעשע עם התורה, ואמנם גם התורה היא 'תורת השם' והיא גם כן ממנו, אבל כביכול היא שעשועים לפניו, שהקב"ה משתעשע בתורה ואוהב אותה, ואת זה הוא נתן לעם ישראל, את הדבר שהכי אוהב עליו! ולכן אנו אומרים בתפילה 'אהבה רבה', 'אהבת עולם', שהקב"ה באהבתו אותנו נתן לנו את תורתו.

וקידשתנו במצוותיך

הציווי עצמו נתן לנו כוחות וקדושה

וְקִדְּשָׁתָנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ, מזכירים וקידשתנו בלשון עבר, דהיינו שעצם הציווי על המצוות כבר קידש אותנו, גם לפני שקיימנו בפועל.

והטעם בזה, כי אדם שנצטוו ומחויב במצוה, זה סימן שהוא יכול לקיימה, כי כל חיובי התורה יש בכוחו של כל אחד לקיימם, ואם לא היה בכוחו לא היו מחייבים אותו, כי מחייבים את האדם רק במה שהוא יכול, ואם כן אנו יכולים לקיים כל מצוה מתרי"ג מצוות, ואין מצוה שאי אפשר לקיימה, ומהיכן יש כוחות לקיים? כי הקב"ה קידש אותנו, קידשנו במצוותיו, ונתן לנו כוחות לקיים כל המצוות.

וזה הביאור במה שיש בתורה הרבה מצוות התלויות בלב, כגון אהבת השם ויראת שמים ואהבת הבריות, שהמצוה היא שכך יהיה הטבע, ולכאורה איך שייך מצוה על 'אהבה', הרי אדם אוהב את מה שאוהב עליו בטבעו, וכיצד שייך לצוות 'לאהוב' אם הטבע אינו כן?

אלא הביאור, שאם יש בתורה מצוה, סימן שיש טבע כזה! ולכל אחד יש טבע של אהבת התורה והמצוות ואהבת ישראל, ורק יש דברים המפריעים ומונעים את האהבה, כי יש יצר הרע של אהבת עצמו, שאדם אוהב יותר את עצמו, ויש לו נגיעות שלא יהיה על חשבוננו, אבל מצד הטבע הישר של כל יהודי יש בו הטבע של אהבת הבריות ואהבת התורה והמצוות.

וזהו שאומרים **וְקִדְּשָׁתָנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ**, שהקדושה קיימת בנו בטבע, מחמת עצם הציווי! ולכל אחד יש כוחות בטבע לקיים המצוות, ורק יש יצר הרע ונגיעות המפריעים לזה, אבל הקדושה והכוח לקיים כבר נמצאים בנו, ורק יש כוחות אחרים של יצר הרע המפריעים ומונעים, ועל זה נצטוונו לסלק המפריעים ולהתגבר על היצר, להתנהג כפי הטבע הישר והאמיתי.

מכוח הציווי אנו בדרגת מצווים ועושים

בתפילה וקידשתנו במצוותיך, וכן בנוסח הברכות אשר קידשנו במצוותיו, זוהי הודאה להקב"ה על שציוונו במצוות, כי עצם הציווי מקדש אותנו ונותן לנו מדרגה, וכן הביא המשנה ברורה (סימן ה') מספר חסידים שכאשר אדם מברך על המצוות צריך להרגיש את חיוב ההודאה להקב"ה "אשר הפליא חסדו עמו וציווהו על המצוות", והיינו כמו שנתבאר שגם עצם הציווי יש בו זכות גדולה, להיות מצווה ועושה, ונעשינו בזה קדושים יותר.

וכבר אמרו (קידושין לא, א) גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה, והטעם בזה פירשו התוספות שמי שמצווה ועושה יש לו יצר הרע יותר גדול, והביאור בזה כמו שאמרו (סוכה נב, א) כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו, ומי שמצווה ועושה הרי הוא יותר גדול, כי הוא מקודש יותר! מחמת הציווי שיש לו! ולכן יצרו גדול משל חברו. ועל זה אנו מודים להקב"ה אשר קידשנו במצוותיו, שעל ידי המצוות זכינו להיות בעלי מדרגה, ונתקדשנו מחמת עצם הציווי להיות מצווים ועושים.

וקרבתנו מלכנו לעבודתך

'קרבתנו' לעבודתך או 'קרבתנו' לעבודתך?

הנה בכל יום אנו מבקשים בשמונה עשרה בברכת השיבו 'וקרבנו מלכנו לעבודתך', ועבודה היינו תפילה, שהיא עבודה שבלב, ומבקשים בזה מהקב"ה שנהיה קרובים לעבודה, ונזכה לתפילה בכוונה.

ולכאורה הרי בתפילת ימים טובים בברכת אתה בחרתנו אנו אומרים **וְקִרְבָּתָנוּ** מלכנו לעבודתך, דהיינו שהקב"ה כבר קרבנו לעבודתו, ואם כן אנו כבר קרובים לעבודה, ומהו שמבקשים עוד בלשון עתיד **וְקִרְבָּנוּ**.

והביאור בזה כי יש הרבה מדרגות בתפילה בכוונה, ומה שמזכירים וקרבתנו זוהי מדרגה אחת, שבאה על ידי סייעתא דשמיא גם בלי תפילה, אך עם תפילה מבקשים לזכות לעוד מדרגות בזה, כי יש הרבה מדרגות בהתקרבות ובעבודה שבלב, עד להתפשטות הגשמיים של השולחן ערוך (או"ח צח, א), וזהו שמבקשים וקרבתנו, למרות שכבר יש לנו מדרגה שהתקרבתנו, אנו רוצים לזכות למדרגות גבוהות יותר.

וכנה יש רבות בנוסח התפילה, כגון מה שמזכירים **וְקִדְּשָׁתָנוּ** במצוותיך בלשון עבר, שכבר התקדשנו, ומאיך אומרים בתפילה **קִדְּשָׁנוּ** במצוותיך, והוא בקשה על העתיד שזוכה לזה, ולכאורה הרי כבר אנו קדושים, אלא הביאור כנ"ל, שיש הרבה מדרגות בקדושה (ויבואר עוד להלן).

וכן מה שמבקשים **וְהִנְחִילָנוּ** השם אלוקינו שבת ומועדי קדשך, דהיינו שהשפעת קדושת השבת והיום טוב תימשך אצלנו גם אחר כך, כמו נחלה שאין לה הפסק, ומצד שני בקידוש אומרים גם בלשון עבר: ושבת קדשך באהבה וברצון **הִנְחִילָנוּ**, אלא הביאור כנ"ל, שיש בזה הרבה מדרגות, ומבקשים לזכות למדרגות יותר גבוהות בזה.

גם ביום טוב יש השפעה של קדושת היום טוב, וזכינו ביום טוב להשפעה כזו, ומבקשים **וְהַנְחִילֵנוּ** שההשפעה תימשך גם אחרי יום טוב.

בקשת 'והנחילנו' צריכה להיות מעומק הלב

אנו מבקשים שהקב"ה ינחילנו את השפעת הימים הטובים, שתימשך אצלנו המדרגה שקיבלנו ביום טוב, כמו 'נחלה' שאין לה הפסק (ב"ב קכט, ב), וכגון בחג הפסח שהוא זמן חירותנו, מבקשים שנוכה להמשך ההשפעה של חירות רוחנית כל השנה כולה, ובחג השבועות זמן מתן תורתנו מבקשים לזכות להמשך ההשפעה של תורה כל השנה.

וכך גם חג הסוכות זמן שמחתנו, הרי אין הכוונה לסתם שמחה, אלא שמחה רוחנית, כמו שמזכירים בהמשך הברכה וישמחו 'ב'ד' ישראל, שמחה בתורה ומצוות ומעשים טובים, שמחת הנשמה, שמחה בקדושה, וסוכות הוא זמן המסוגל לזה שיש בו השפעה של שמחה, ומבקשים **וְהַנְחִילֵנוּ** שתימשך כל השנה ההשפעה של שמחה.

וצריכים תפילה על זה להמשיך את המדרגה, שלא תהיה ירידה, וכל אחד שזכה לקיים שמחת יום טוב בשלמות לפי דרגתו, יכול על ידי התפילה לזכות שתימשך המדרגה הזו גם בכל השנה.

אבל תפילה צריכה להיות מעומק דליבא, ואם לא מבקשים מעומק הלב זו לא תפילה, וצריכים באמת לרצות מאד את המדרגה הזו, ולבקש עליה בתחנונים ממש, כמו שאמרו (אבות ב, יג) אל תעש תפילתך קבע אלא רחמים ותחנונים לפני המקום, והיינו להרגיש שהוא מסכן אם תחסר לו המדרגה הזו, אם לא ימשיך את התענוג הזה, את השמחה של מצוה, וכשמבקשים מעומק הלב, אז בסייעתא דשמיא אפשר לזכות לזה.

בקשת 'והנחילנו' יחד עם ההשתדלות בעצמו

מבקשים **וְהַנְחִילֵנוּ**, שכל המעלות והשלמות שזכינו מחמת קדושת השבת והחג, יימשכו אצלנו גם אחר כך, ובאופן כזה זוכים בכל פעם לקבל עוד השפעה, ומוסיפים עוד השפעה על ההשפעה הקודמת! כי ההשפעה קיימת ונמשכת בלי הפסק, ומוסיפים עוד ועוד קדושה, וכך עולים מדרגות ומדרגות עד לשלמות. ואמנם יש גם ירידות, ועלולים לירד מן המדרגה, וצריכים להיזהר מהיצר הרע שלא יגרור ירידה, ולא מספיק לבקש והנחילנו, אלא צריך גם להשתדל בעצמו לעשות מה שביכולתו להיזהר מהיצר הרע, כי אדם שרוצה עזרה מן השמים, צריך תחילה לעשות בעצמו כל מה שבכוחו, ולהשתדל כפי כוחו שלא לירד מהמדרגות שהשיג, ורק אז יזכה לסייעתא דשמיא שהשפעת הקדושה תימשך אצלו כמו נחלה.

וישמחו בך ישראל

שמחה על הזכות לשמש את המלך

וַיִּשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל, שמחת יום טוב היא בך – בהקב"ה, כמו שאמרו במדרש (ש"ה"ש רבה א, לב) נגילה ונשמחה בך בהקב"ה, בך בישועתך וכו', וכן כתב הרמב"ם (הלכות יו"ט ו, כ) שנצטוונו על השמחה שיש בה עבודת יוצר הכל, והיינו לשמוח בעבודת השם, שאנו זוכים לשמש את המלך. ונתאר לעצמנו במלך בשר ודם, אם נותנים למישהו לעזור למלך, לשמש אותו ולתת לו מה שהוא מבקש, איזו שמחה תהיה לאדם הזה, שיש לו את האפשרות להיות ליד המלך והוא משמש את המלך, והמלך צריך ורוצה את העזרה שלו, הרי זה כבוד עצום, במלך בשר ודם.

ומאחר שכל תכלית הבריאה הוא לכבוד שמים, כמו שאמרו בסוף פרקי אבות: כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו, אמנם הקב"ה לא צריך את הכבוד, אבל הוא רוצה לזכות בזה את הנבראים, שעל ידי שיעשו כבוד שמים יזכו לטוב האמיתי לחיי נצח.

אם כן לכל אחד מאיתנו, כל יהודי יש לו זכות, שהמלך רוצה שיכבד אותו, ומבקש ממנו 'אתה' תכבד אותי, ותעסוק בכבוד שמים, וכמה גדולה השמחה בזה! שיש לנו הזכות לשמש את המלך, מלך מלכי המלכים הקב"ה, ולתת לו את הכבוד, שהוא אמנם אינו צריך לזה, אבל הוא רוצה לזכות אותנו לתת לנו את הזכות להיות עבדי המלך, ובזה אנחנו שמחים!

וצריכים לחכות למשיח, כמו שידוע שהחפץ חיים היו לו בגדים מיוחדים מוכנים כבר, לקבל בהם פני משיח צדקנו, כי בכל יום יכול להגיע משיח, וכמו שאמרו (סנהדרין צח, א) היום – אם בקולו תשמעו. וזוהי הישועה שאנו מבקשים גם בשבת ויום טוב **שְׁמַחְנוּ בִּישׁוּעָתְךָ**, אותה הישועה שמבקשים גם בברכת את צמח דוד, שיבוא המשיח!

וטהר לבנו לעבדך באמת

הטהרה בכוונת המעשים לשם שמים

וְטָהַר לִבֵּנוּ, יש מידת הטהרה, ובמסילת ישרים האריך בשני פרקים (טז-יז) מה היא טהרה, שיהיה לאדם לב טהור, וביאר שם הענין בזה, שכל מעשה מצוה וכן כל מעשה שאדם עושה יהיה לשם שמים, ולא רק כשלומד, אלא גם במעשים הגשמיים שמוכרח לעשות אותם, יעשה לשם שמים, ואז המעשה טהור וגם הוא טהור. ועל זה מבקשים וטהר לבנו, שהלב יהיה טהור, וכל המעשים הטובים שאנו עושים יהיו בטהרה לשם שמים.

עבודת התפילה מתוך הרגשת האמונה

לְעִבְדְּךָ בְּאֵמֶת, תפילה צריכה להיות עם מידת האמת, כפי שמבקשים וטהר לבנו לעבדך באמת [ובתהלים קמ"ה לכל אשר יקראוהו באמת], ועבודת השם 'באמת' פירושה עם הרגשת האמת של עין רואה ואוזן שומעת, וכשאומרים ברוך אתה – מרגישים את ה'אתה', היינו שהשכל מבין שיש עין רואה ועומדים ומדברים עם הקב"ה.

ימים המסוגלים לזכות לטהרת הלב

וְטָהַר לִבֵּנוּ לְעִבְדְּךָ בְּאֵמֶת, זוהי בקשה מיוחדת שמבקשים רק בשבתות וימים טובים, ולא בשאר ימות השבוע, ואפילו לא בראש חודש, ואמנם יש בקשות כאלו בספר תהלים, כגון (נא, יב) "לב טהור ברא לי אלוקים", אבל תפילה קבועה שכל אחד ואחד יכול לבקש כך, זה לא מצינו בשום זמן אחר, רק בשבתות וימים טובים, שהם זמנים עם השפעה מיוחדת של קדושה, ואז האדם הוא בעל מדרגה גבוהה יותר, ויכול לבקש בקשות כאלו.

*

אחד העניינים בזמירות של שבת הוא מצד 'עבודה שבלב', כי בזמירות יש דברי שבת, בקשה והודאה, והם כמו תפילה, ואם שרים את המילים עם הרגשת הלב, מקיימים בזה מצות עבודה שבלב.

ואף שמצוה זו אינה שייכת רק לשבת, וגם בכל השבוע יש מצות עבודה שבלב, אבל בשבת יש אפשרות לקיים מצוה זו יותר בשלמות, מפני שאז יש השפעה מיוחדת של טהרת הלב, וכפי שמבקשים **וְטָהַר לִבֵּנוּ לְעִבְדְּךָ בְּאֵמֶת**, שלא מבקשים בקשה זו בשום זמן אחר, רק בשבת ויום טוב, שאז זוכה האדם למדרגה גבוהה, ויכול לזכות לטהרת הלב 'לעבדך באמת', ולכן עבודה שבלב שייכת בשבת יותר מכל השבוע!

והנחילנו מועדי קדשך

לזכות להמשך השפעת קדושת ההג

והנחילנו בשמחה ובששון מועדי קדשך, היינו שההשפעה של המועדים תימשך אצלנו גם אחר כך, כמו נחלה וירושה. **בְּשִׂמְחָה וּבְשִׂשׂוֹן** – ביום טוב יש מצוה של שמחה וששון, ומה היא השמחה, ודאי שאין הכוונה לסתם שמחה שאדם שותה יין ושמן, וסתם שמחה היא הוללות, רק כמו שכתב הרמב"ם (הלכות יו"ט ו, כ) שהשמחה היא בעבודת השם, שמחה של מצוה, ששמחים במצוה ובקדושת היום טוב.

יום טוב הוא יום קדוש, ויום קדוש משפיע קדושה על האדם, כמו שבת שהוא יום קדוש, ומשפיע קדושה על כל אחד, שהאדם מתקדש ומקבל נשמה יתירה, וענין הנשמה היתירה הוא תוספת קדושה בנשמה מחמת השפעת קדושת השבת, ולא כולם זוכים לאותה הנשמה היתירה, אלא כל אחד לפי דרגתו יש לו נשמה יתירה, מכוח ההשפעה של קדושת השבת. וכך

לעילוי נשמת

מרת ליבא בת ר' משה ראובן ע"ה
נלב"ע כ"ב תשרי תשע"ה - תנצב"ה

לעילוי נשמת

שרה נוסרת בת צפורה יוסף ע"ה
נלב"ע י"ט א' דסוכות - תנצב"ה

לעילוי נשמת

הר"ר מרדכי ב"ר יעקב ז"ל
נלב"ע י"ח תשרי - תנצב"ה

לעילוי נשמת

הרב יעקב ב"ר גרשון זצ"ל
נלב"ע כ' תשרי - תנצב"ה